

A közbeszerzések 2012. első félévi alakulása

különös tekintettel az új Kbt.-vel kapcsolatos tapasztalatokra és a zöld közbeszerzésekre

I. A közbeszerzések fő adatai és ajánlatkérői kategóriák szerinti csoportosítása

2012. első félévében az ajánlatkérők összesen 3758 eredményes eljárást folytattak le, ami jelentős, közel **30%-os csökkenést** jelent a 2011. év azonos időszakához viszonyítva.

Az érték tekintetében is csökkenés tapasztalható: a vizsgált időszakban realizált 697 Mrd Ft **10%-kal marad el** a korábbi évi értéktől.

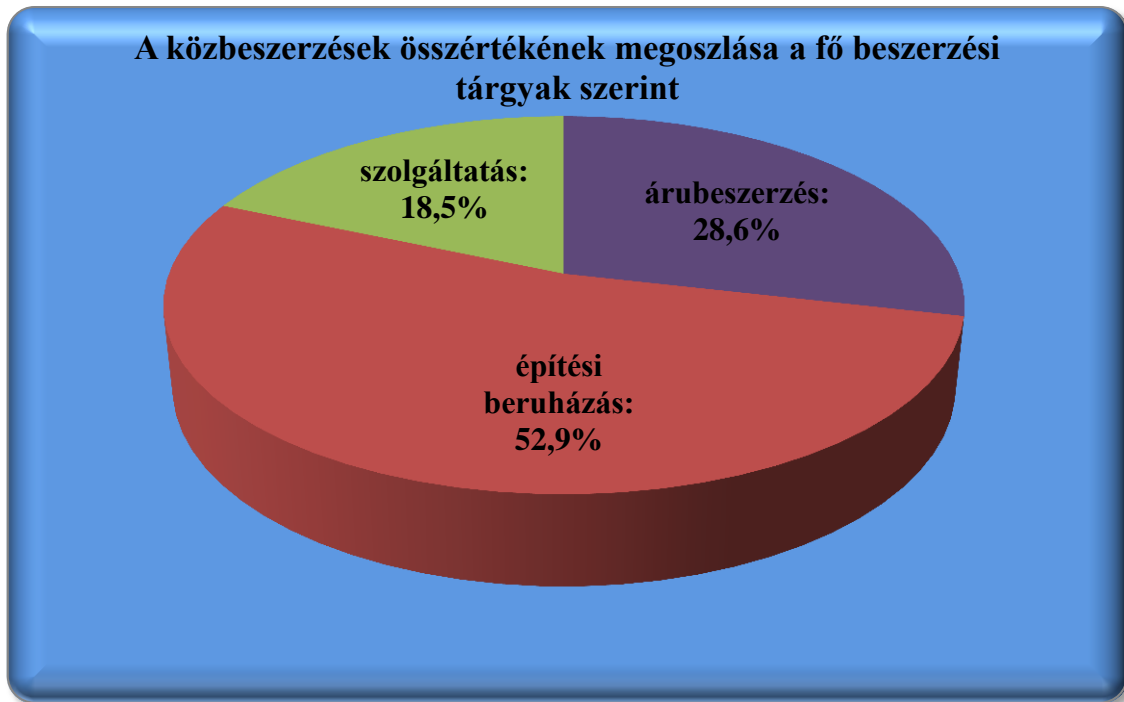
A darabszám nagymértékű visszaesésének okait vizsgálva elsősorban az **önkormányzatok és intézményeik által kiírt pályázatok csökkenését** kell megemlíteni: az általuk lefolytatott eljárások közel 40%-kal csökkentek. Ezzel együtt is ez az ajánlatkérői kör valósított meg közbeszerzéseket a legnagyobb számban – a korábbi tendenciáknak megfelelően. Őket követték a központi költségvetési szervek, melyek az eljárások mintegy negyedét folytatták le.

A közbeszerzések összértékének csökkenésével kapcsolatban elsősorban a **közszolgáltatók** beszerzéseit érdemes megvizsgálni. Az általuk realizált eljárások **értéke csökkent legnagyobb mértékben** az egyes ajánlatkérői csoportokat tekintve, mintegy 37%-kal, ami közel 54 Mrd Ft-ot jelent. Érdemes megjegyezni, hogy az önkormányzatok is 37 Mrd Ft-tal kevesebb összeget költöttek közbeszerzéseken keresztül a korábbi év első félévéhez képest.

II. Fő beszerzés tárgyak

A közbeszerzések fő beszerzési tárgyak szerinti megoszlását vizsgálva megállapítható, hogy az **árubeszerzésekre és építési beruházásokra fordított összegek csökkentek** a 2011. első félévéhez képest (mindkét terület esetében 10%-ot meghaladó mértékben), egyedül a **szolgáltatás megrendelésre kiírt eljárások értéke növekedett** (mintegy 8%-kal).

III. Eljárás-típusok

Nemzeti eljárásrend

Az új Kbt. a nemzeti eljárásrendben **gyökeres változásokat** hozott a lefolytatható eljárás-típusok tekintetében. A korábbi egyszerű eljárások alkalmazhatósága megszűnt. Az ajánlatkérők a közösségi értékhatárok alatt vagy a meghatározott szabályok adta kereteken belül ún. **szabadon kialakított eljárást** folytathatnak le, vagy – bizonyos mértékű eltérésekkel – **az EU-s rezsím eljárástípusait** használhatják.

A 2012. első félévében megjelent tájékoztató az eljárások eredményéről c. hirdetések – melyek a Hatóság statisztikai adatgyűjtésének forrását jelentik – többsége (közel 70%) még a régi Kbt. alapján elindított eljáráshoz kötődött.

Az ajánlatkérők az **új jogszabályi környezetnek megfelelően lefolytatott eljárásokról 860 esetben** számoltak be, melyeknek **döntő többsége hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás** volt. A típus alkalmazásának leggyakoribb esete, amikor a becsült összeg bizonyos értékhatárait nem éri el a beszerzés [122. § (7) bekezdés a) pont]. Fontos hangsúlyozni a típus kkv-kat támogató jellegét: legalább 3 ajánlattevőt fel kell hívni ajánlattételre az eljárás során, melyek kizárólag kkv-k lehetnek.

A szabadon kialakított eljárástípus alkalmazására mindössze **10 esetben** került sor az első félévben, azaz az ajánlatkérők egyelőre nem éltek tömegesen a saját eljárásrend létrehozásának lehetőségével. Az okok között említhető, hogy a saját szabályok kialakítása nagyon időigényes, ugyanakkor a **nemzeti eljárásrend új rendelkezései is meglehetősen nagyfokú mozgásteret biztosítanak az ajánlatkérőknek** (különös tekintettel a hirdetmény közzétételével induló tárgyalásos eljárások és a meghatározott becsült összeg alatt a hirdetmény nélküli tárgyalásos eljárás szabad alkalmazhatóságára).

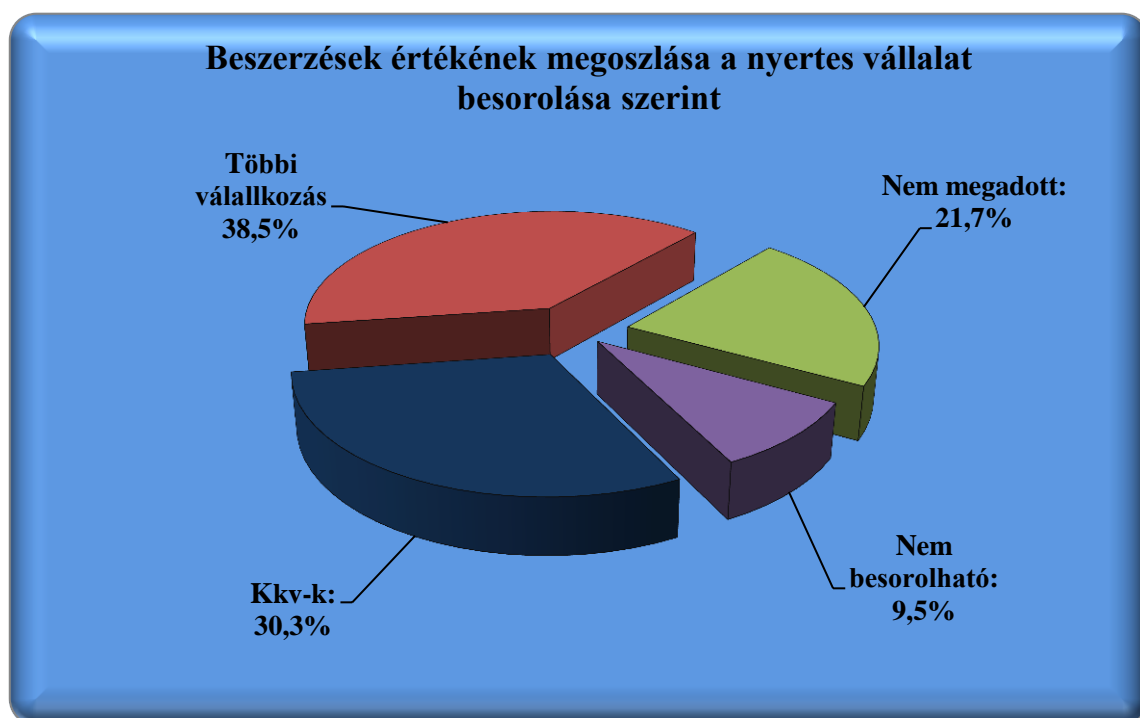
Közösségi eljárásrend

Az új közbeszerzési törvény a közösségi rezsim eljárás-típusai tekintetében nem hozott lényeges változásokat, ezáltal az egyes típusok részesedése is a korábbi évekhez hasonlóan alakult.

2012. első hat hónapjában is a nyílt eljárással lefolytatott pályázatokat részesítették előnyben az ajánlatkérők. A második leggyakrabban alkalmazott típus az előző évhez hasonlóan a tárgyalásos eljárás volt. A beszerzések összértékét tekintve sem beszélhetünk jelentős változásról, a nyílt eljárások részesedése volt a legnagyobb (72%), szemben a tárgyalásos eljárásokkal (23%).

IV: A kkv-k teljesítménye a közbeszerzésekben

A mikro-, kis és középvállalkozások a darabszámok tekintetében **az előző év azonos időszakához hasonló részesedést (75%)** értek el. Az összértékből való részesedésüknél minimális csökkenésről beszélhetünk, az eljárások mintegy 30 %-át nyerték el, amely **211 Mrd Ft**-ot jelentett.

V. A környezetvédelmi és szociális szempontokat érvényesítő közbeszerzések

A legújabb hirdetményminta rendelet (92/2011. NFM rendelet) mellékleteként megjelent tájékoztató az eljárás eredményéről c. hirdetményi sablon a Hatóság javaslatára kiegészült a környezetvédelmi és szociális szempontokat tartalmazó közbeszerzésekre vonatkozó adatmezőkkel, így a rendelet hatályba lépése óta pontos, **teljeskörű információkkal rendelkezünk a Magyarországon lefolytatott ilyen jellegű eljárásokról** a nemzeti eljárásrendben (a közösségi mintákban, melyeket az Európai Bizottság hoz létre, sajnos nem állnak rendelkezésre hasonló adatmezők). Az új rendelet életbe lépése előtti időszakban olyan kevés információ volt elérhető a zöld és szociális szempontokat is érvényesítő eljárásokról, hogy azok még megbízhatónak tekinthető becslések készítésére sem voltak alkalmasak.

Mivel az idei év első felében még nagy számban jelentek meg a régi Kbt. alapján megkezdett eljárásokhoz kapcsolódó régi típusú tájékoztatók - melyekben az új szempontokat még nem kellett feltüntetni az ajánlatkérőknek - a zöld beszerzések szerepének és gyakoriságának vizsgálata során kizárólag az új Kbt. alapján és (a fentiekre tekintettel) a nemzeti eljárásrendben lefolytatott eljárásokat vesszük figyelembe.

Az új jogszabályi környezetnek megfelelően 2012. első felében az ajánlatkérők összesen 860 eljárást folytattak le a közösségi értékhatárok alatt, melyek közül **79 esetében** fordult elő, hogy az eljárás valamely (egy vagy több) szakaszában környezetvédelmi szempontok kerültek meghatározásra: ez mintegy 9%-os arányt jelent. **Az értéket vizsgálva** megállapítható, hogy mintegy 5,1 Mrd Ft értékű beszerzés megvalósítása során vettek figyelembe az ajánlatkérők zöld szempontokat, ami által **a zöld eljárások aránya 18% körül alakult**.

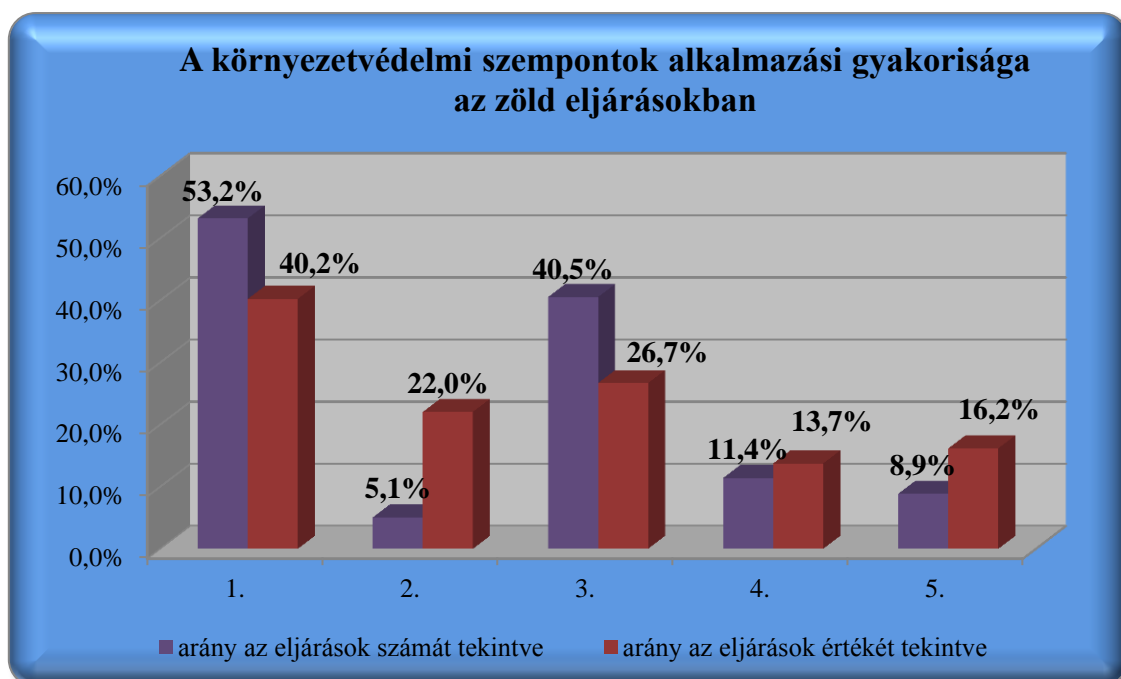
A zöld eljárásokat az ajánlatkérői kategóriák szerinti bontásban vizsgálva megállapítható, hogy leggyakrabban a közszolgáltatók alkalmaznak környezetvédelmi szempontokat beszerzéseik során (szükséges megjegyezni ugyanakkor, hogy nagyon kevés új Kbt. szerinti eljárást folytattak le, így nem biztos, hogy érdemes hosszú távú következtetéseket levonni esetükben). A helyi önkormányzatok által kiírt közbeszerzési pályázatok mintegy 11%-a sorolható a zöld kategóriába.

Az alábbi táblázat az egyes ajánlatkérői csoportok közbeszerzésein belül mutatja a zöld eljárások arányát:

Ajánlatkérői besorolás	Eljárások darabszáma összesen	Zöld eljárások darabszáma	%
Központi költségvetés	214	14	6,5%
Helyi önkormányzat	393	44	11,2%
Közjogi szerv	157	11	7,0%
Közszolgáltató	17	3	17,6%
Egyéb ajánlatkérők	79	7	8,9%
Összesen	860	79	9,2%

A beszerzések tárgyát tekintve a környezetvédelmi szempontból legkedvezőbb képet az építési beruházások mutatják: ezen a területen a legmagasabb a zöld beszerzések aránya mind az értéket (23%), mind a darabszámot (16%) tekintve.

Érdeemes megjegyezni, hogy a környezetvédelmi szempontokat leggyakrabban a szerződéses feltételek között és a műszaki leírás részeként alkalmazzák.

1.	szerződéses feltételként
2.	bírálati részszerpontként/alszerpontként
3.	a műszaki leírás részeként
4.	az alkalmassági feltételek körében környezetvédelmi intézkedések alkalmazásának előírásával
5.	az alkalmassági feltételek körében környezetvédelmi vezetési rendszereknek való megfelelés igazolásával

A **szociális szempontok** közbeszerzésekben történő alkalmazása sajnos elhanyagolható jelentőségű, az ajánlatkérők mindössze **14 eljárásban** határoztak meg ilyen szempontokat.

Újdonságot jelentenek a Hatóság által gyűjtött adatok körében **az elektronikusan benyújtott ajánlatok** számára vonatkozó információk is, melyek szintén az új hirdetményminták megjelenése következtében állnak rendelkezésünkre.

Az adatok azt mutatják, hogy 2012. első félévében mindössze **6 eljárásban** tették lehetővé az ajánlatok elektronikus beadását.